

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

для студентів

Спеціальності	Предметної спеціальності
012 Дошкільна освіта	Дошкільна освіта
013 Початкова освіта	Початкова освіта
014 Середня освіта	014.11 Фізична культура
014 Середня освіта	014.13 Музичне мистецтво
014 Середня освіта	014.12 Образотворче мистецтво
022 Дизайн	Дизайн
024 Хореографія	Хореографія
061 Журналістика	Видавнича справа та редагування
072 Фінанси, банківська справа та страхування	Фінанси і кредит
073 Менеджмент	Організація виробництва
081 Право	Право
231 Соціальна робота	Соціальна педагогіка

освітньої-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0728/21
О.Ж.
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 09 » 2021 р.

Київ – 2021

Розробник:

Горбатюк Тетяна Дем'янівна, викладач циклової комісії фізичного виховання Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Горбатюк Тетяна Дем'янівна, викладач циклової комісії фізичного виховання;

Глухенька Людмила Миколаївна, Прудка Тетяна Миколаївна, Варда Наталія Анатоліївна, Орлова Ольга Володимирівна, викладачі циклової комісії природничих дисциплін Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії фізичного виховання

Протокол від 28 серпня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Надія КОЛОСКОВА

Робочу програму перевірено

04 вересня 2020 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №

—

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №

—

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	загальноосвітній предмет	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	105 год.	
Курс	1	
Семестр	1	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	34	71
Аудиторні	34	68
Модульний контроль	-	3
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	Семестрова оцінка	Семестрова оцінка

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентської молоді життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій, а також системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину національно-патріотичного виховання.

Завдання предмета:

- ознайомлення студентської молоді з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту та охорони життя і здоров'я;
- усвідомлення студентською молоддю свого обов'язку щодо захисту України у разі виникнення загрози суверенітету та територіальній цілісності держави;
- набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їх характерні особливості;
- засвоєння основ цивільного захисту, домедичної допомоги, здійснення психологічної підготовки студентської молоді до захисту Вітчизни;
- підготовка студентів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

Зміст предмета «Захист України» спрямований на формування у студентів таких предметних **компетентностей**:

- усвідомлення значення військової справи для розвитку патріотичної особистості;
- шанування державних символів України, які концентровано виражають провідну роль нації у становленні власної держави;
- знання історії розвитку українського війська та техніки і озброєння військової частини;
- володіння навичками розуміння іноземної мови на слух під час повідомлень та інформації щодо надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час;
- усвідомлення важливості математичних знань та математичного мислення під час постановки чи виконання завдань з розділів програми (вогнева, прикладна-фізична, домедична та тактична підготовки і військова топографія);
- розуміння впливу військових дій на природу;
- розуміння катастрофічного впливу ядерної, хімічної та біологічної зброї як руйнівної сили;
- готовність до вирішення проблем, пов'язаних зі станом довкілля, що є наслідком надзвичайних ситуацій;
- розуміння впливу військових дій та надзвичайних ситуацій різного характеру на природу;
- усвідомлення впливу інформаційних та комунікативних технологій і пристроїв на здоров'я людини, переваг та ризиків їх застосування;
- усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь;
- уміння оцінювати власні можливості в процесі рухової діяльності, виконання стройових прийомів, прийомів з основ самозахисту, виконання нормативів з вогневої, тактичної прикладної фізичної підготовки та основ цивільного захисту.

3. Результати навчання за дисципліною (основи медичних знань)

Основи медичних знань і домедичної допомоги:

- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Закон України «Про екстрену медичну допомогу»;
- Домедичної допомоги при раптовій зупинці серця;
- Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах;
- Загальні поняття про травму. Механізм травми;
- Надання домедичної допомоги при кровотечах;
- Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.
- Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні.
- Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій, та диких тварин.

Основи цивільного захисту:

- Основи рятувальних та інших невідкладних робіт;
- Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях;
- Надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного, суспільного, соціально-політичного характеру;
- Нормативно-правова база цивільного захисту.

Міжнародне гуманітарне право:

- Основні положення МГП;
- Засоби і методи ведення воєнних дій;

Домедична допомога в умовах бойових дій:

- Домедична допомога в секторі обстрілу ;
- Транспортування пораненого;
- Домедична допомога в секторі укриття.

4. Структура навчальної дисципліни (дівчата)

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					модульний контроль
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Табірний збір	
І. Національна безпека України.(2 год.)							
Тема 1. Система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України.	2	2					
2. Основи міжнародного гуманітарного права (2 год.)							
Тема 2. Основні положення і застосування міжнародного гуманітарного права.	2	2					
3. Основи цивільного захисту (10 год.)							
Тема 3. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру.	2	2					
Тема 4. Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнні та соціальні.	2	2					
Тема 5. Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях	3	2	1				
Тема 6. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.	3	2	1				
4. Основи медичних знань і домедична допомога							
Тема 7. Базова підтримка життя	4	2	2				
Тема 8. Надання домедичної допомоги при кровотечах.	4	2	2				
Тема 9. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина) Етапи надання домедичної допомоги. Надання допомоги на етапі під вогнем. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони. Прямий тиск на рану. Проникаючі поранення грудей.	10	6			4		
Тема 10. Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах.	2	2					
Разом І семестр	34	24	10				
Тема 11. Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми.	6	4	2				
Тема 12. Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.	12	6	6				
Тема 13. Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні.	12	6	6				
Тема 14. Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин.	8	4	4				
Домедична допомога в бойових умовах (тактична медицина)							
Тема 15. Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій	6	4	2				
Тема 16. Надання допомоги на етапі під вогнем	8	6	2				
Тема 17. Надання допомоги в зоні тактичних умов та евакуації	16	6	10				
Разом II семестр	71	36	32			3	
Усього	105	60	42				

5. Програма навчальної дисципліни

I. Національна безпека України

Лекція 1. Основа національної безпеки України. (2 год.)

Ключові слова: система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національної безпеці. Воєнна доктрина України.

. 2. Основи міжнародного гуманітарного права

Лекція 2 Основи міжнародного гуманітарного права. . (2 год.)

Ключові слова: Правила застосування норм міжнародного гуманітарного права (МГП) щодо розпізнавання осіб та об'єктів. Міжнародний правовий захист жертв війни та цивільних об'єктів. Захист дітей та жінок в МГП. Запобігання порушенню норм

3. Основи цивільного захисту

Лекція3. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру. (2 год.)

Ключові слова: Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Законодавче та нормативно-правове забезпечення. основні

Лекція 4. Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнні та соціальні.(2 год.)

Ключові слова: причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Джерела небезпечних ситуацій у військовий час. Надзвичайні ситуації, які характерні для регіону, їхні наслідки для життєдіяльності населення та суб'єктів господарювання. Потенційно небезпечні об'єкти міста (району). Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Лекція 5. Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях.(2 год.)

Ключові слова: навчання населення вміння застосовувати засоби індивідуального захисту і діяти у надзвичайних ситуаціях. Укриття людей у сховищах, медичний, радіаційний та хімічний захист, евакуація населення з небезпечних районів. Порядок дій в умовах особливого періоду, під час артилерійського обстрілу, у натовпі, у разі виявлення підозрілого предмета. Надання екстреної психологічної допомоги (самодопомоги) при перебуванні в екстрених ситуаціях. Вміст та складання тривожної валізи, перехід до захисних споруд (підвалів, погребів тощо).

Лекція 6. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт. (2 год.)

Ключові слова: характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж, хімічного, радіаційного та бактеріологічного зараження тощо). Сутність, зміст і послідовність виконання рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки при проведенні рятувальних робіт. Розшук уражених у завалах, а також в будинках, які пошкоджені і горять. Способи рятування людей з-під завалів, з верхніх поверхів

напівзруйнованих будівель з використанням табельних і підручних засобів. Рятування людей із завалених і пошкоджених захисних споруд.

4. Основи медичних знань і домедична допомога

Лекція 7. Базова підтримка життя. (2 год.)

Ключові слова: алгоритм дій при раптовій зупинці серця. Основні правила та порядок проведення реанімації. Звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів, штучне дихання.

Лекція 8. Надання домедичної допомоги при кровотечах. (2 год.)

Ключові слова: види кровотеч. Ознаки життєзагрозової зовнішньої кровотечі. Зупинка кровотеч. Алгоритм дій під час кровотечі. Техніка застосування прямого тиску на рану. Техніка накладання турнікета на верхні та нижні кінцівки. Техніка тампонування рани. Техніка накладання тиснучої пов'язки. Техніка винесення поранених. Техніка накладання пов'язок.

Лекція 9. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина) . (6 год.)

Ключові слова: Вступ до курсу тактичної медицини. Причини прогнозованих смертей при бойовій травмі. Етапи надання домедичної допомоги. Надання допомоги на етапі під вогнем (CUF, Care Under Fire).

План дій на етапі під вогнем. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони. Ознаки життєзагрозової зовнішньої кровотечі. Застосування турнікетів для кінцівок. Само і взаємодопомога.

Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов (TFC, Tactical Field Care). Послідовність дій за алгоритмом «MARCH». Загальні причини зміни стану свідомості.

Лекція 10. Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах. . (2 год.)

Ключові слова: відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів. Виведення нижньої щелепи. Безпечне введення носового (назофарингіального) повітроводу. Визначення показань до проведення екстреного відновлення прохідності дихальних шляхів за допомогою хірургічного втручання (крікотиреотомії). Проникаючі поранення грудей. Огляд грудної клітки.

Лекція 11. Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми. (4 год.)

Ключові слова: первинний огляд. Рятувальний ланцюжок при раптовій зупинці серця. Алгоритм дій проведення серцево-легеневої реанімації. Правила виклику бригади екстреної медичної допомоги. Поняття про травму. Види та класифікація травм. Поняття про рани: види, ускладнення та їхня профілактика. Типи травм при дорожньо-транспортних пригодах та падінні з висоти. Вплив мінно-вибухової травми на організм людини. Основні ознаки травм голови, травм грудної клітки, травм живота, травм скелетно-м'язової системи.

Лекція 12. Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок. (6 год.)
Ключові слова: Поняття про переломи кісток, їх класифікація. Ознаки переломів. Вивихи суглобів, їх класифікація. Ознаки вивихів. Порядок надання домедичної допомоги при переломах і вивихах. Особливості накладання шин на верхню та нижню кінцівки. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі голови. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі хребта. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі грудної клітки. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі живота. Порядок надання допомоги при травмі очей. Тренування у наданні допомоги при переломах.

Лекція 13. Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні. (6 год.)
Ключові слова: Поняття про опіки. Характеристика термічних та хімічних опіків. Домедична допомога при термічних та хімічних опіках. Тепловий та сонячний удар, причини їх виникнення та симптоми розвитку. Домедична допомога при тепловому та сонячному ударах. Обмороження та його періоди. Класифікація обмороження. Домедична допомога при обмороженнях. Дія електричного струму на організм людини. Електротравма. Надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом. Ураження блискавкою. Домедична допомога при ураженні блискавкою, Правила безпеки під час допомоги при ураженні електричним струмом і блискавкою. Домедична допомога постраждалому при утопленні

Лекція 14. Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин. (4 год.)
Ключові слова: Поняття про отруту і отруєння. Причини та способи потрапляння отрути до організму, шляхи її виведення. Основні ознаки та класифікація отруєнь. Характеристика побутових і виробничих отруєнь. Загальні принципи надання домедичної допомоги при отруєнні. Особливості функціонального отруєння нейротропними препаратами, алкоголем та нікотинном. Отруєння речовинами, що є хімічною зброєю. Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги. Отруйні комахи та наслідки їх укусів. Клінічна картина дії отрути комах. Укуси отруйних змій. Симптоми загального отруєння від укусу змій. Домедична допомога. Укуси диких тварин, особливості надання домедичної допомоги.

5. Домедична допомога в бойових умовах (тактична медицина)

Лекція 15. Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій. (4 год.)
Ключові слова: вступ до курсу тактичної медицини. Причини превентивних смертей при бойовій травмі. Вміст індивідуальної військової аптечки. Етапи надання домедичної допомоги.

Лекція 16. Надання допомоги на етапі під вогнем. (6 год.)
Ключові слова: надання допомоги на етапі під вогнем (CUF, Care Under Fire). План дій на етапі під вогнем. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони. Ознаки життєзагрозової зовнішньої кровотечі. Застосування турнікетів (джгутів) для кінцівок. Само- і взаємодопомога

Лекція 17. Надання допомоги в зоні тактичних умов та евакуації. (6 год.)

Ключові слова: Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов (TFC, Tactical Field Care). Послідовність дій за алгоритмом «MARCH». Загальні причини зміни стану свідомості. Зупинка кровотеч, що загрожують життю. Принцип тампонування ран. Використання рекомендованих гемостатичних засобів. Використання компресійної пов'язки. Прямий тиск на рану. Відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів. Виведення нижньої щелепи. Безпечне введення носового (назофарингіального) повітроводу. Проникаючі поранення грудей. Огляд грудної клітки. Використання герметизуючих (оклюзійних) наклейок. Поранення легень. Напружений пневмоторакс: ознаки, допомога. Повний огляд пораненого, зупинка всіх інших видів зовнішніх кровотеч. Тактично значущі ознаки шоку в поранених. Надання домедичної допомоги при переломах, опіках, обмороженнях, проникаючому пораненні ока. Накладання шин. Застосування жорсткого щитка при травмі ока. Загальновійськового набору пігулок. Попередження гіпотермії та виявлення ознак череп-но-мозкової травми. Підготовка до евакуації. Документація.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях.	1
2	Основи рятувальних та інших невідкладних робіт	1
3	Базова підтримка життя	2
4	Надання домедичної допомоги при кровотечах.	2
5	Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	4
6	Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми.	2
7	Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.	6
8	Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні.	6
9	Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин.	4
10	Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій	2
11	Надання допомоги на етапі під вогнем	2
12	Надання допомоги в зоні тактичних умов та евакуації	10
	Разом	42

Література

1. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань.: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. / А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2018. – 192 с, :іл.
2. Гарасимів І.М. Захист Вітчизни: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту.// І.М. Гарасимів, К.О. Пашко, І.М., М.М. Фука, Ю.П. Щирба. - .- Тернопіль : Астон, 2018. – 256 с, :іл.
3. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2019. – 240 с, :іл.
4. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука, Ю.П. Щирба.- Тернопіль : Астон, 2019. – 256с, :іл.
5. Гудима А.А., Герасимів І.М. Перша медична допомога: Посібник для вчителя. _ Тернопіль: Цент оперативної поліграфії, 2006. -74с.
6. Захист Вітчизни. Курс навчання,10 клас: Розробки уроків/ В.М. Лелека, Е.В. Винограденко.- Харків.: Вид-во «Ранок», 2011.-240с.
7. Касьянов М.А., Гуляєв В.П., Друзі О.М., Коструб В.О. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю: Навчальний посібник. – Луганськ : Вид-во Східно Укр.нац. ун-ту ім. В. Даля, 2006. – 186с.
8. Основи цивільного захисту / за ред.. Бикова О.В., Осипенко С.І. та ін. – Київ.: ПП ФОРЕСТА –А , 2008. -360с.
9. Програма «Захист України» / Наказ МОН України від 04.11.2020 № 1377
- 10.. Фука М.М. Основи медико-санітарної підготовки.- Тернопіль: Астон, 2006. - 354с.
- 11.Ященко М.Д., Жуковський С.Є., Чолпан О.Б. Порадник: Дії населення на випадок виникнення небезпечних побутових подій та сестандартних ситуацій. – Миколаїв, 2017.- 51с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів ОРІЄНТОВНІ НОРМАТИВИ

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки											
		Високий			Середній			Достатній			Низький		
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
15	Одягання загальновійськового захисного комплексу («Плащу рукави!»). Засоби захисту учнів у похідному положенні. а) За командою «Плащ у рукави! Гази!» або сигналом «Радіаційна небезпека» учні одягають протигази, захисні плащі в рукави, захисні панчохи та рукавиці. Час відраховується від подачі команди керівника до одягання засобів захисту та доповіді «Готово!»	2 хв 50 с	3 хв 07 с	3 хв 14 с	3 хв 20 с	3 хв 35 с	3 хв 45 с	4 хв 10 с	4 хв 20 с	4 хв 30 с	4 хв 40 с	4 хв 40 с	
15	б) За командою «Захисний комплект одягнути! Гази!» учні одягають панчохи, плащі у вигляді комбінезону, протигази, рукавиці. Час відраховується від подачі команди керівника до повного одягання засобів захисту та доповіді «Готово!»	4 хв 25 с	4 хв 35 с	4 хв 45 с	4 хв 50 с	5 хв 20 с	5 хв 40 с	6 хв 20 с	6 хв 40 с	7 хв 40 с	7 хв 20 с	7 хв 20 с	
16	Дії за сигналом «Хімічна тривога». Засоби захисту учнів у похідному положенні. Подається сигнал «Хімічна тривога». Учні одягають протигази, плащі у вигляді накидки і ведуть спостереження за місцевістю. Час відраховується від моменту подачі сигналу до повного одягання засобів захисту	33 с	35 с	37 с	38 с	40 с	43 с	46 с	50 с	57 с	1 хв 04 с	1 хв 10 с	1 хв 20 с
17	Тимчасова зупинка кровотечі. Учень перебуває біля пораненого, тримаючи в руках джгут (турнікет). Час відраховується від команди: «До виконання нормативу приступити!» і до закріплення джгута. Після чого позначається час його накладання. Накладання джгута (турнікета) на стегно або плече	Виконано без помилок			Допущено не більше однієї помилки			Допущено не більше двох помилок			Допущено більше двох помилок		
		20 с	25 с	30 с	35 с	40 с	45 с	50 с	55 с	1 хв	1 хв 05 с	1 хв 10 с	1 хв 15 с
		50 с	55 с	1 хв	1 хв 05 с	1 хв 10 с	1 хв 15 с	1 хв 20 с	1 хв 25 с	1 хв 30 с	1 хв 35 с	1 хв 40 с	1 хв 45 с

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки										
		Високий			Середній			Достатній			Низький	
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2
18	Накладання пов'язки. Учень з перев'язувальним матеріалом у руках перебуває біля «пораненого». За командою «Пов'язку накласти!» починає накладання. Накладання пов'язки на голову (око, вухо). Накладання пов'язки на кисть у вигляді вісімки, на передпліччя, ліктьовий суглоб. Накладання пов'язки на плечовий суглоб, груди. Накладання пов'язки на нижні кінцівки	Виконано без помилок			Допущено не більше однієї помилки			Допущено не більше двох помилок			Допущено більше двох помилок	
		1 хв 50 с	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с
		1 хв 50 с	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с
		2 хв 20 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с	3 хв 55 с	3 хв 05 с	3 хв 10 с	3 хв 15 с	3 хв 20 с
		1 хв 50 с	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки												
		Високий			Середній			Достатній			Низький			
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	
19	Надання першої допомоги при переломах. Учень перебуває біля пораненого. Перев'язувальний матеріал і шина в руках або поряд з учнем. За командою «Шину накласти!» учень накладає шину. Виконання нормативу закінчується підвішуванням руки на хустку (бинт, ремінь). Накладання шини з підручного матеріалу на плече. Накладання шини з підручного матеріалу на передпліччя. Накладання шини Крамера на нижню кінцівку	Викона-но без помилок			Допуще-но не біль-ше однієї помилки			Допуще-но не біль-ше двох помилок			Допущено більше двох помилок			
		3 хв	3 хв	4 хв	4 хв	5 хв	5 хв	6 хв	6 хв	7 хв	7 хв	8 хв	8 хв	
				30 с	30 с		30 с		30 с			30 с		30 с
		2 хв	2 хв	3 хв	3 хв	3 хв	3 хв	3 хв	3 хв	4 хв	4 хв	4 хв	4 хв	4 хв
		40 с	50 с		10 с	20 с	30 с	40 с	50 с			10 с	20 с	30 с
		3 хв	3 хв	4 хв	4 хв	5 хв	5 хв	6 хв	6 хв	7 хв	7 хв	8 хв	8 хв	8 хв
		30 с	30 с		30 с		30 с			30 с		30 с		
	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41		
	с	с	с	с	с	с	с	с	с	с	с	с		

6.2. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Виконання контрольних нормативів (техніка виконання фізичних вправ),
письмові відповіді на теоретичні питання

6.3. Шкала відповідності оцінок.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

1. Види оцінювання.

Основними видами оцінювання є: поточне; тематичне; підсумкове за семестр та рік.

Поточне оцінювання здійснюється на всіх етапах навчальної діяльності у формах: опитування учнів на предмет засвоєння навчального матеріалу; тестового контролю; виконання учнями нормативних прийомів і вправ, письмових робіт; створення навчальних комп'ютерних (та іншого виду) моделей бойових дій і надзвичайних ситуацій, навчальних макетів (мішеней). Необхідність поточного оцінювання визначає викладач.

Тематичне оцінювання є обов'язковим для кожного розділу, оскільки основною структурною одиницею предмета є тема. Оцінка за тему виставляється шляхом узагальнення поточних оцінок за тему з урахуванням оцінок за виконання нормативних прийомів і вправ, письмових робіт, за створені навчальні моделі (макети).

6.3. Індивідуальна оцінка.

Рівень компетентності	Бали	Критерії оцінювання якості знань, умінь і навичок студентів
I. Початковий рівень	1	Студент (студентка) може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи. Володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що відтворюються учнем окремими словами чи реченнями з постійною допомогою викладача, виконує лише фрагменти практичних завдань
	2	Студент (студентка) фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхневі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні, має елементарні навички, практичні завдання виконує лише за допомогою викладача
	3	Студент (студентка) відтворює менше половини навчального матеріалу, за допомогою викладача виконує елементарні завдання, розрізняє елементи техніки виконання нормативних вимог і здатний виконати незначну їхню частину
II. Середній рівень	4	Студент (студентка) знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворювати його не в повному обсязі відповідно до тексту підручника або пояснення викладача
	5	Студент (студентка) розуміє основний навчальний матеріал, здатний дати визначення понять, але припускається помилок. За допомогою викладача може логічно відтворювати значну його частину
	6	Студент (студентка) виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, відповіді його правильні, він може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, за допомогою викладача може його аналізувати, порівнювати та робити висновки
III. Достатній рівень	7	Студент (студентка) виявляє знання і розуміння переважної більшості навчального матеріалу, здатний застосовувати його на рівні стандартних вимог, частково контролювати власні навчальні дії.
	8	Знання студента (студентка) достатньо повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, робити висновки. Самостійно застосовує теоретичні знання для виконання практичних завдань
	9	Студент (студентка) вільно володіє вивченим матеріалом, вміє узагальнювати інформацію, застосовує її на практиці.
IV. Високий рівень	10	Студент (студентка) володіє глибокими, міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Виявляє творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної пізнавальної діяльності, знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх при вирішенні поставлених завдань
	11	Студент (студентка) володіє узагальненими знаннями з предмета, вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує отримані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності
	12	Студент (студентка) має системні знання, виявляє здатність приймати творчі рішення, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання, рівень умінь і навичок дає змогу виконувати нормативи на бездоганному рівні

7. Навчально-методична карта дисципліни «Захист України»(дівчата) ,I курс , 1 семестр(лекції – 24 год., практичні заняття – 10 год.)

Модуль	1.Національної безпеки України	2. Основи міжнародного гуманітарного права	3. Основи цивільного захисту			4. Основи медичних знань і домедична допомога				
ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	Система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України.	Основні положення і застосування міжнародного гуманітарного права.	. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру.	Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнного та соціальні.	Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях	Основи рятувальних та інших невідкладних робіт	Базова підтримка життя	Надання домедичної допомоги при кровотечах	Тактична медицина	Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ			Надзвичайні ситуації техногенного і воєнного характеру.	Надзвичайні ситуації суспільного і соціально-політичного характеру	Основи рятувальних та інших	невідкладних робіт	. Базова підтримка життя	Надання домедичної допомоги при кровотечах	Домедична допомога на етапі під вогнем., техніка винесення пораненого. Проникаючі поранення грудей.	Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів

7. Навчально-методична карта дисципліни «Захист України»(дівчата) ,I курс , 2 семестр(лекції – 36 год., практичні заняття – 32 год., МК -3 год.)

Модуль	1 Основи медичних знань і домедична допомога			2.Домедична допомога в бойових умовах (тактична медицина)		
	ТЕМИ ЛЕКЦІЙ					
	Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травми. Механізм травми.	Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травми. Механізм травми.	Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електрогравмах, утопленні.	Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електрогравмах, утопленні.	Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин.	Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин.
		Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.	Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.	Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок.	Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій	Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій
					Надання допомоги на етапі під вогнем	Надання допомоги на етапі під вогнем
					. Надання допомоги в зоні тактичних умов та евакуації	. Надання допомоги в зоні тактичних умов та евакуації
МК						
Річна оцінка						

8. Рекомендовані джерела

Базова

1. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань.: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. / А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2018. – 192 с, :іл.
2. Гарасимів І.М. Захист Вітчизни: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту.// І.М. Гарасимів, К.О. Пашко, І.М., М.М. Фука, Ю.П. Щирба. - .- Тернопіль : Астон, 2018. – 256 с, :іл.
3. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2019. – 240 с, :іл.
4. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука, Ю.П. Щирба.- Тернопіль : Астон, 2019. – 256с, :іл.
5. Гудима А.А., Герасимів І.М. Перша медична допомога: Посібник для вчителя._ Тернопіль: Цент оперативної поліграфії, 2006. -74с.
6. Захист Вітчизни. Курс навчання,10 клас: Розробки уроків/ В.М. Лелека, Е.В. Винограденко.- Харків.: Вид-во «Ранок», 2011.-240с.
7. Касьянов М.А., Гуляєв В.П., Друзі О.М., Коструб В.О. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю: Навчальний посібник. – Луганськ : Вид-во Східно Укр.нац. ун-ту ім. В. Даля, 2006. – 186с.
8. Основи цивільного захисту / за ред.. Бикова О.В., Осипенко С.І. та ін. – Київ.: ПП ФОРЕСТА –А , 2008. -360с.
9. Програма «Захист України» / Наказ МОН України від 04.11.2020 № 1377
- 10.. Фука М.М. Основи медико-санітарної підготовки.- Тернопіль: Астон, 2006. - 354с.
- 11.Ященко М.Д., Жуковський С.Є., Чолпан О.Б. Порадник: Дії населення на випадок виникнення небезпечних побутових подій та сестандартних ситуацій. – Миколаїв, 2017.- 51с.

Інформаційні ресурси

1. mon.gov.ua

. Результати навчання за дисципліною (юнаки)

Національної безпеки України :

- Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України;
- Національні інтереси України та загрози національній безпеці Воєнна доктрина України.

Збройні Сили України на захисті Вітчизни :

- Нормативно-правова база з військових питань. Військова присяга та військова символіка України;
- Історія розвитку українського війська ;
- Основи міжнародного гуманітарного права.

Основи цивільного захисту:

- Основи рятувальних та інших невідкладних робіт;
- Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях;
- Надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного, суспільного, соціально-політичного характеру;
- Нормативно-правова база цивільного захисту.

Основи медичних знань і домедична допомога

- Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина) ;
- Надання домедичної допомоги при кровотечах ;
- Базова підтримка життя.

Статуси Збройних сил України на захисті України:

- Організація внутрішньої служби;
- Військовослужбовці та відносини між ними. Військова дисципліна.

Стройова підготовка:

- Строї відділення;
- Стройові прийоми і рух без зброї.

Вогнева підготовка:

- Стрілецька зброя та поводження з нею;
- Ручні гранати та поводження з ними;
- Правила стрільби по нерухомих цілях та цілям, що з'являються. Загальні поняття балістики.

Тактична підготовка:

- Основні риси загальновійськового бою;
- Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок, груп;
- Дії солдата у складі бойових груп, відділення;
- Основи військової топографії;
- Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу).

Прикладна фізична підготовка:

- Основи самозахисту;
- Силова підготовка та подолання перешкод.

4. Структура навчальної дисципліни (юнаки)

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Модульний контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Навчально-польові збори	
1 семестр							
I. Національна безпека України.(2 год.)							
Тема 1. Система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України.	2	2					
2. Основи міжнародного гуманітарного права.(2 год.)							
Тема 2. Основні положення і застосування міжнародного гуманітарного права.	2	2					
3. Основи цивільного захисту. (10 год.)							
Тема 3. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру.	2	2					
Тема 4. Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнні та соціальні.	2	2					
Тема 5.Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях.	3	2		1			
Тема 6. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.	3	2		1			
4. Основи медичних знань і домедична допомога (20 год.)							
Тема 7. Базова підтримка життя	4	2		2			
Тема 8. Надання домедичної допомоги при кровотечах.	4	2		2			
Тема 9. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина) Етапи надання домедичної допомоги. Надання допомоги на етапі під вогнем. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони. Прямий тиск на рану. Проникаючі поранення грудей.	10	6				4	
Тема 10. Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах.	2	2					
Разом I семестр	34	24		6		4	
2 семестр							
4. Основи медичних знань і домедична допомога (4 год.)							
Тема 11.Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми.	4	2		2			
5. Збройні Сили України на Захисті України(2 год.)							
Тема 12. Нормативно правова база з військових питань. Військова присяга та військова символіка України. Історія розвитку українського війська.	2	2					

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Навчально-польові збори	Модульний контроль
6. Статути Збройних Сил України (2 год.)							
Тема 13. Військовослужбовці та відносини між ними Організація внутрішньої служби між ними	2	2					
7. Стройова підготовка (2 год.)							
Тема 14. Стройові прийоми і рух без зброї. Стройові Відділення.	2			2			
8. Вогнева підготовка (24 год.)							
Тема 15. Стрілецька зброя та поводження з нею	10	6		4			
Тема 16. Загальні поняття балістики. Ведення вогню по нерухомих цілях та цілям, що з'являються.	9	4		2		3	
Тема 17. Ручні осколкові гранати та поводження з ними.	5	2		2		1	
9. Тактична підготовка (30 год.)							
Тема 18. Основні риси загальновійськового бою. Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок, груп.	6	4		2			
Тема 19. Дії солдата у складі бойових груп, механізованого відділення.	18	6		2		10	
Тема 21. Основи військової топографії	2	2					
Тема 10. Озброєння та бойова техніка військових частин	2	2					
10. Прикладна фізична підготовка (7 год.)							
Тема 22. Подолання перешкод.	3	2		1			
Тема 23. Основи самозахисту	3	2		1			
Разом II семестр	71	36		18		14	3
Усього	105	54		30		18	

5. Програма навчальної дисципліни

I. Національна безпека України.

Лекція 1. Основа національної безпеки України. (2 год.)

Ключові слова: система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України.

2. Основи міжнародного гуманітарного права.

Лекція 2 Основи міжнародного гуманітарного права. . (2 год.)

Ключові слова: Правила застосування норм міжнародного гуманітарного права (МГП) щодо розпізнавання осіб та об'єктів. Міжнародний правовий захист жертв війни та цивільних об'єктів. Захист дітей та жінок в МГП. Запобігання порушенню норм

3. Основи цивільного захисту.

Лекція 3. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру. . (2 год.)

Ключові слова: Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Законодавче та нормативно-правове забезпечення. основні

Лекція 4. Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнні та соціальні. (2 год.)

Ключові слова: причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Джерела небезпечних ситуацій у військовий час. Надзвичайні ситуації, які характерні для регіону, їхні наслідки для життєдіяльності населення та суб'єктів господарювання. Потенційно небезпечні об'єкти міста (району). Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Лекція 5. Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях. (2 год.)

Ключові слова: навчання населення вміння застосовувати засоби індивідуального захисту і діяти у надзвичайних ситуаціях. Укриття людей у сховищах, медичний, радіаційний та хімічний захист, евакуація населення з небезпечних районів. Порядок дій в умовах особливого періоду, під час артилерійського обстрілу, у натовпі, у разі виявлення підозрілого предмета. Надання екстреної психологічної допомоги (самодопомоги) при перебуванні в екстрених ситуаціях. Вміст та складання тривожної валізи, перехід до захисних споруд (підвалів, погребів тощо).

Лекція 6. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт. (2 год.)

Ключові слова: характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж, хімічного, радіаційного та бактеріологічного зараження тощо). Сутність, зміст і послідовність виконання рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки при проведенні рятувальних робіт.

Розшук уражених у завалах, а також в будинках, які пошкоджені і горять. Способи рятування людей з-під завалів, з верхніх поверхів напівзруйнованих будівель з використанням табельних і підручних засобів. Рятування людей із завалених і пошкоджених захисних споруд.

4. Основи медичних знань і домедична допомога

Лекція 7. Базова підтримка життя. (2 год.)

Ключові слова: алгоритм дій при раптовій зупинці серця. Основні правила та порядок проведення реанімації. Звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів, штучне дихання.

Лекція 8. Надання домедичної допомоги при кровотечах. (2 год.)

Ключові слова: види кровотеч. Ознаки життєзагрозливої зовнішньої кровотечі. Зупинка кровотеч. Алгоритм дій під час кровотечі. Техніка застосування прямого тиску на рану. Техніка накладання турнікета на верхні та нижні кінцівки. Техніка тампонування рани. Техніка накладання тиснучої пов'язки. Техніка винесення поранених. Техніка накладання пов'язок.

Лекція 9. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина) . (6 год.)

Ключові слова: Вступ до курсу тактичної медицини. Причини прогнозованих смертей при бойовій травмі. Етапи надання домедичної допомоги. Надання допомоги на етапі під вогнем (CUF, Care Under Fire).

План дій на етапі під вогнем. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони. Ознаки життєзагрозливої зовнішньої кровотечі. Застосування турнікетів для кінцівок. Само і взаємодопомога.

Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов (TFC, Tactical Field Care). Послідовність дій за алгоритмом «MARCH». Загальні причини зміни стану свідомості.

Лекція 10. Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах. . (2 год.)

Ключові слова: відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів. Виведення нижньої щелепи. Безпечне введення носового (назофарингіального) повітровою. Визначення показань до проведення екстреного відновлення прохідності дихальних шляхів за допомогою хірургічного втручання (крікотиреотомії). Проникаючі поранення грудей. Огляд грудної клітки.

Лекція 11. Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми. (2 год.)

Ключові слова: первинний огляд. Рятувальний ланцюжок при раптовій зупинці серця. Алгоритм дій проведення серцево-легеневої реанімації. Правила виклику бригади екстреної медичної допомоги. Поняття про травму. Види та класифікація травм. Поняття про рани: види,

ускладнення та їхня профілактика. Типи травм при дорожньо-транспортних пригодах та падінні з висоти. Вплив мінно-вибухової травми на організм людини. Основні ознаки травм голови, травм грудної клітки, травм живота, травм скелетно-м'язової системи.

5. Збройні Сили України на Захисті України

Лекція 12. Нормативно правова база з військових питань. Військова присяга та військова символіка України. Історія розвитку українського війська. (2 год.)

Ключові слова: Законодавство України про військову службу. Структура та завдання Збройних Сил України та інших військових формувань України, які передбачені законодавством. Історія походження військової присяги, Бойового Прапора, військової символіки збройних формувань України. Військова присяга, Бойовий Прапор. Слов'янське військо (III–IX ст. н. е.); історія українського війська періоду Київської Русі; історія українського війська періоду Козаччини; Українські військові формування та участь українців у військових подіях XX ст. ЗСУ незалежної України до 2014 р. Нова українська армія: з 2014-го до сьогодні. Видатні військові діячі українського народу.

6. Статути Збройних Сил України

Лекція 13. Військовослужбовці та відносини між ними. Організація внутрішньої служби між ними (2 год.)

Ключові слова: Військова дисципліна, її суть і значення. Обов'язки військовослужбовців з дотримання військової дисципліни. Заохочення та стягнення, що накладаються на солдатів (матросів), сержантів (старшин).

7. Стройова підготовка

Практичне 14. Стройові прийоми і рух без зброї. Стройові Відділення. (2 год.)

Ключові слова: строї та їхні елементи. Обов'язки військовослужбовця перед шиккуванням і в строю. Попередня та виконавча команди. Виконання команд «СТАВАЙ», «РІВНЯЙСЬ», «СТРУНКО», «ВІЛЬНО». Стройове положення. Повороти на місці. Рух стройовим і похідним кроком. Повороти під час руху.

8. Вогнева підготовка

Лекція 15. Стрілецька зброя та поводження з нею. (6 год.)

Ключові слова: сучасна стрілецька зброя. Її класифікація, бойові властивості, будова. Основи стрільби зі стрілецької зброї. Прийоми стрільби. Положення під час стрільби з місця (лежачи, з коліна, стоячи) та в русі. Вибір і зайняття правильної позиції для стрільби. Малокаліберна і пневматична гвинтівки та гладкоствольна рушниця. Загальна будова малокаліберної і пневматичної гвинтівок та їхня характеристика. Загальна будова помпових та напівавтоматичних гладкоствольних рушниць. Основи стрільби з пневматичної гвинтівки. Помилки при стрільбі з гвинтівки та їхні усунення. Стрільба з пневматичної гвинтівки.

Спорядження магазина патронами і порядок заряджання автоматичної зброї.

Лекція 16. Загальні поняття балістики. Ведення вогню по нерухомих цілях та цілям, що з'являються. (4 год.)

Ключові слова: Основні заходи безпеки під час проведення стрільб в тирі та на військовому стрільбищі. Організація і порядок проведення стрільби з автоматичної зброї. Влучність стрільби. Вибір цілі, прицілу та точки прицілювання. Підготовка для здійснення пострілу з різних положень. Тренування в одноманітності прицілювання, вирішення завдань на визначення прицілу і точки прицілювання. Поняття пострілу. Лінія прицілювання. Правила прицілювання та тренування його одноманітності. Принципи дії оптичних і та коліimatorних прицілів та їхні вітчизняні зразки.

Лекція 17. Ручні осколкові гранати та поводження з ними. (2 год.)

Ключові слова: заходи безпеки під час поводження зі зброєю і боєприпасами. Загальна будова та види боєприпасів до стрілецької зброї. Маркування боєприпасів.

9. Тактична підготовка

Лекція 18. Основні риси загальновійськового бою. Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок, груп. (4 год.)

Ключові слова: завдання, прийоми і способи дій солдата на полі бою у складі бойової групи. Склад бойової групи, малі тактичні групи (до 8 чоловік). Розподіл обов'язків між військовослужбовцями та їхня взаємодія у бойовій групі. Порядок дій у складі бойових груп. Бойові порядки та їхнє використання під час руху.

Лекція 19. Дії солдата у складі бойових груп, механізованого відділення.. (6 год.)

Ключові слова: дії солдата в обороні. Вибір вогневої позиції, її інженерне обладнання та маскування. Дії солдата під час маневрування в складі підрозділу. Ведення спостереження. Визначення азимута та рух згідно з ним. Прицілювання за азимутом. Складання опису місцевості. Орієнтування на місцевості за картою під час руху. Вимірювання відстані парами кроків. Визначення координат об'єктів. Цілевказання. Поняття про дії розвідувального дозору. Дії дозорних під час огляду місцевості та місцевих предметів, інженерних загороджень, мостів, різних перешкод. Дії в засаді.

Лекція 20. Основи військової топографії. (2 год.)

Ключові слова: визначення сторін горизонту за компасом, годинником та небесними світилами, місцевими предметами. Азимут магнітний і його визначення. Визначення магнітного азимута на місцевий предмет і

напрямку руху за азимутом. Складання опису місцевості. Умовні топографічні знаки. Способи визначення відстаней на місцевості: окомірно, вимірювання відстані кроками, за кутовими та лінійними розмірами предметів, за співвідношенням швидкості звуку і світла. Спосіб горизонталей як основний спосіб зображення рельєфу на топографічних картах. Система прямокутних та географічних координат. Висота перерізу рельєфу. Визначення абсолютних і відносних висот за топографічною картою. Визначення зон видимості. Правила користування навігатором.

Лекція 21. озброєння та бойова техніка військових частин. (2 год.)

Ключові слова Ознайомлення з озброєнням та бойовою технікою військової частини (підрозділом), їхнє призначення, тактико-технічна характеристика. Демонстрація озброєння та бойової техніки в дії.

За неможливості провести заняття у військовій частині проводиться ознайомлення з роботою ТЦКтаСП, інших збройних формувань.

10. Прикладна фізична підготовка

Лекція 22. Подолання перешкод. (2 год.)

Ключові слова Біг по пересіченій місцевості. Подолання перешкод. Ознайомлення з елементами смуги перешкод.

Лекція 23. Основи самозахисту. (2 год.)

Ключові слова Ознайомлення з національними бойовими єдиноборствами та бойовими армійськими системами (хортинг, бойовий гопак, спас, рукопашний бій, БАрС тощо).

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях.	1
2	Основи рятувальних та інших невідкладних робіт	1
3	Базова підтримка життя	2
4	Надання домедичної допомоги при кровотечах.	2
5	Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	4
6	Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця. Загальні поняття про травму. Механізм травми.	2
7	Стройові прийоми і рух без зброї. Стройові Відділення..	2
8	Стрілецька зброя та поводження з нею.	4
9	Загальні поняття балістики. Ведення вогню по нерухомих цілях та цілям, що з'являються.	5

10	Ручні осколкові гранати та поводження з ними.	3
11	Основні риси загальновійськового бою. Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок, груп.	2
12	Дії солдата у складі бойових груп, механізованого відділення.	12
13	Подолання перешкод.	1
14	Основи самозахисту	1
	Разом	42

Література:

1. Вогнева підготовка: Навч. посіб. (з метод. рек.) / Василенко В.В., Дзюба В.М., Окунський О.Ю., Пилипів Б.І.; за ред. Б.І. Пилипова. – Київ: ПОЛИВОДА, 2003.-272с.
2. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань.: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. / А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2018. – 192 с, :іл.
3. Гарасимів І.М. Захист Вітчизни: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту.// І.М. Гарасимів, К.О. Пашко, І.М., М.М. Фука, Ю.П. Щирба. - - Тернопіль : Астон, 2018. – 256 с, :іл.
4. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2019. – 240 с, :іл.
5. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука, Ю.П. Щирба.- Тернопіль : Астон, 2019. – 256с, :іл.
6. Гудима А.А., Гарасимів І.М. Перша медична допомога: Посібник для вчителя. _ Тернопіль: Цент оперативної поліграфії, 2006. -74с.
7. Євтушенко О.С., Зінчик А.Г., Хаброван В.Т. Стройова підготовка: Навчально-методичний посібник. _ Київ:ВІКНУ, 2006.-46с.
8. Захист Вітчизни. Курс навчання,10 клас: Розробки уроків/ В.М. Лелека, Е.В. Винограденко.- Харків.: Вид-во «Ранок», 2011.-240с.
9. Касьянов М.А., Гуляев В.П., Друзі О.М., Коструб В.О. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю: Навчальний посібник. – Луганськ : Вид-во Східно Укр.нац. ун-ту ім. В. Даля, 2006. – 186с.
10. Основи цивільного захисту / за ред.. Бикова О.В., Осипенко С.І. та ін. – Київ.: ПП ФОРЕСТА –А, 2008. -360с.
11. Програма «Захист України» / Наказ МОН України від 04.11.2020 № 1377
- 12.. Фука М.М. Основи медико-санітарної підготовки.- Тернопіль: Астон, 2006. - 354с.
13. Яворницький Д. Історія Запорозьких козаків: У 3т. – Львів, 1990. – Т 1 – с.177.
14. Ященко М.Д., Жуковський С.Є., Чолпан О.Б. Порадник: Дії населення на випадок виникнення небезпечних побутових подій та нестандартних ситуацій. – Миколаїв, 2017.- 51с.

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки											
		Високий			Середній			Достатній			Низький		
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
7	Пересування на полі бою. Вихідне положення — вогнева позиція. Учні доводять тактичну обстановку, ставлять завдання вийти на новий рубіж. За командою керівника «Учень Петренко, на такий-то рубіж — вперед!» учень, враховуючи місцевість, долає 50 м: перебіжкою 15 м, переповзанням по-пластунськи 20 м і перебіжкою — 15 м. Час відрховується від команди на пересування до досягнення вказаного рубежу і приготування до стрільби	Виконано правильно, чітко			Не більше двох помилок			Не більше трьох помилок			Допущено більше трьох помилок		
		1 хв 55 с	2 хв	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с
8	Вибір місця для стрільби (спостереження), обладнання окопу для стрільби з автомата лежачи. Вихідне положення — лежачи, сидячи або стоячи. Учні доводять тактичну обстановку, ставлять завдання на вказаному рубежі вибрати місце для стрільби (спостереження) і обладнати окоп для стрільби лежачи. Відстань до рубежу не більше 50 м	Окоп обладнано правильно			Не більше двох помилок			Не більше трьох помилок			Більше трьох помилок		
		30 хв	32 хв	35 хв	37 хв	30 хв	32 хв	35 хв	37 хв	30 хв	32 хв	35 хв	37 хв
		4 хв 30 с	4 хв 40 с	4 хв 50 с	5 хв 30 с	4 хв 40 с	4 хв 50 с	4 хв 50 с	5 хв 30 с	4 хв 30 с	4 хв 40 с	4 хв 50 с	5 хв 50 с
9	Визначення сторін горизонту. Учень з компасом або годинником в руці перебуває у вказаній точці місцевості. За командою керівника «До орієнтування приступити!» визначає сторони горизонту і доповідає «Готово!»	Помилки немає			Не більше однієї помилки			Не більше двох помилок			Більше двох помилок		
		22 с	24 с	26 с	28 с	22 с	24 с	26 с	28 с	22 с	24 с	26 с	28 с
10	Визначення магнітного азимуту на вказаний предмет за компасом. На місцевості учню вказується окремий предмет. За командою керівника «До визначення магнітного азимуту приступити!» він визначає азимут та доповідає. Час фіксується від подачі команди до доповіді	Помилки немає. Похибка не більше 3°.			Не більше однієї помилки. Похибка не більше 6°.			Не більше двох помилок. Похибка не більше 9°.			Більше двох помилок. Похибка більше 9°.		
		28 с	30 с	32 с	34 с	36 с	38 с	40 с	42 с	44 с	46 с	48 с	50 с

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки											
		Високий			Середній			Достатній			Низький		
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
11	Визначення напрямку руху за вказаним магнітним азимутом за допомогою компаса. На місцевості учню вказується магнітний азимут. За командою керівника «До визначення напрямку руху приступити!» він визначає окремий орієнтир та доповідає. Час фіксується від подачі команди до доповіді	Помилки немає. Похибка не більше 3°.			Не більше однієї помилки. Похибка не більше 6°.			Не більше двох помилок. Похибка не більше 9°.			Більше двох помилок. Похибка більше 9°.		
		40 с	45 с	50 с	55 с	40 с		50 с	55 с	40 с	45 с	50 с	55 с
12	Рух за азимутом. Учню видається схема (таблиця) даних для руху за азимутом, на якій вказані вихідний та кінцевий пункти, 3–4 проміжних орієнтира, магнітні азимуту та відстані між ними в метрах. Довжина маршруту не менше 2 км. Дотримуючись маскування, пішим порядком учень повинен вийти до кінцевого пункту. Час враховується від видачі схеми до виходу у кінцевий пункт	24 хв	26 хв	28 хв	30 хв	32 хв		36 хв	38 хв	40 хв	42 хв	44 хв	46 хв
13	Одягання протигазу. Учні перебувають в строю. Протигази у похідному положенні. За раптовою командою «Гази!» учні одягають протигази. Час відрховується з моменту подання команди до відновлення дихання післяодягання протигазу	6,5 с	7 с	7,4 с	7,7 с	8 с		8,7 с	9 с	9,4 с	9,7 с	10 с	10,4 с
14	Одягання респіратору Р-2. За раптовою командою «Респіратор одягнути!», учні одягають респіратори. Час відрховується з моменту подачі команди до відновлення дихання	10,5 с	11 с	11,4 с	11,7 с	12 с	12,4 с	12,7 с	13 с	13,4 с	13,7 с	14 с	14,4 с

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки											
		Високий			Середній			Достатній			Низький		
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
15	Одягання загальновійськового захисного комплексу («Плащу рукави!»). Засоби захисту учнів у похідному положенні. а) За командою «Плащ у рукави! Гази!» або сигналом «Радіаційна небезпека» учні одягають протигазу, захисні плащі в рукави, захисні панчохи та рукавиці. Час відраховується від подачі команди керівника до одягання засобів захисту та доповіді «Готово!»	2 хв 50 с	3 хв	3 хв 07 с	3 хв 14 с	3 хв 20 с	3 хв 35 с	3 хв 45 с	4 хв	4 хв 10 с	4 хв 20 с	4 хв 30 с	4 хв 40 с
15	б) За командою «Захисний комплект одягнути! Гази!» учні одягають панчохи, плащі у вигляді комбінезону, протигазу, рукавиці. Час відраховується від подачі команди керівника до повного одягання засобів захисту та доповіді «Готово!»	4 хв 25 с	4 хв 35 с	4 хв 45 с	4 хв 50 с	5 хв 20 с	5 хв 40 с	5 хв 40 с	6 хв 20 с	6 хв 40 с	6 хв 40 с	7 хв 10 с	7 хв 20 с
16	Дії за сигналом «Хімічна тривога». Засоби захисту учнів у похідному положенні. Подається сигнал «Хімічна тривога». Учні одягають протигазу, плащі у вигляді накидки і ведуть спостереження за місцевістю. Час відраховується від моменту подачі сигналу до повного одягання засобів захисту	33 с	35 с	37 с	38 с	40 с	43 с	46 с	50 с	57 с	1 хв 04 с	1 хв 10 с	1 хв 20 с
17	Тимчасова зупинка кровотечі. Учень перебуває біля пораненого, тримаючи в руках джгут (турнікет). Час відраховується від команди: «До виконання нормативу приступити!» і до закріплення джгута. Після чого позначається час його накладання. Накладання джгута (турнікета) на стегно або плече	Виконано без помилок			Допущено не більше однієї помилки			Допущено не більше двох помилок			Допущено більше двох помилок		
		20 с	25 с	30 с	35 с	40 с	45 с	50 с	55 с	1 хв	1 хв 05 с	1 хв 10 с	1 хв 15 с
		50 с	55 с	1 хв	1 хв 05 с	1 хв 10 с	1 хв 15 с	1 хв 20 с	1 хв 25 с	1 хв 30 с	1 хв 35 с	1 хв 40 с	1 хв 45 с

№ з/п	Норматив, умови (порядок) його виконання	Критерії оцінки											
		Високий			Середній			Достатній			Низький		
		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
18	Накладання пов'язки. Учень з перев'язувальним матеріалом у руках перебуває біля «пораненого». За командою «Пов'язку накласти!» починає накладання. Накладання пов'язки на голову (око, вухо). Накладання пов'язки на кисть у вигляді вісімки, на передпліччя, ліктьовий суглоб. Накладання пов'язки на плечовий суглоб, груди.Накладання пов'язки на нижні кінцівки	Виконано без помилок			Допущено не більше однієї помилки			Допущено не більше двох помилок			Допущено більше двох помилок		
		1 хв 50 с	2 хв	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с
		1 хв 50 с	2 хв	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с
		2 хв 20 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с	2 хв 55 с	3 хв	3 хв 05 с	3 хв 10 с	3 хв 15 с	3 хв 20 с
		1 хв 50 с	2 хв	2 хв 05 с	2 хв 10 с	2 хв 15 с	2 хв 20 с	2 хв 25 с	2 хв 30 с	2 хв 35 с	2 хв 40 с	2 хв 45 с	2 хв 50 с

6.2. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.
Виконання контрольних нормативів (техніка виконання фізичних вправ),
письмові відповіді на теоретичні питання

6.3. Шкала відповідності оцінок.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінювання навчальних досягнень учнів на заняттях «Захист Вітчизни» може здійснюватися за такими видами діяльності:

1. Засвоєння техніки виконання вправи (може здійснюватися окремо від прийому навчального нормативу).
2. Виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату).
3. Виконання навчальних завдань під час проведення уроку.
4. Засвоєння теоретико-методичних знань.

Час виконання нормативів на загальну оцінку не впливає. При цьому оцінка за виконання нормативу не є домінуючою під час здійснення тематичного, семестрового чи річного оцінювання¹. Види оцінювання.

Основними видами оцінювання є: поточне; тематичне; підсумкове за семестр, рік та навчально-польові заняття (збори).

Поточне оцінювання здійснюється на всіх етапах навчальної діяльності у формах: опитування учнів на предмет засвоєння навчального матеріалу; тестового контролю; виконання учнями нормативних прийомів і вправ, письмових робіт; створення навчальних комп'ютерних (та іншого виду) моделей бойових дій і надзвичайних ситуацій, навчальних макетів (мішеней). Необхідність поточного оцінювання визначає викладач.

Тематичне оцінювання є обов'язковим для кожного розділу, оскільки основною структурною одиницею предмета є тема. Оцінка за тему виставляється шляхом узагальнення поточних оцінок за тему з урахуванням оцінок за виконання нормативних прийомів і вправ, письмових робіт, за створені навчальні моделі (макети).

6.3. Індивідуальна оцінка.

Рівень компетентності	Бали	Критерії оцінювання якості знань, умінь і навичок студентів
I. Початковий рівень	1	Студент (студентка) може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи. Володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що відтворюються учнем окремими словами чи реченнями з постійною допомогою викладача, виконує лише фрагменти практичних завдань
	2	Студент (студентка) фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхневі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні, має елементарні навички, практичні завдання виконує лише за допомогою викладача
	3	Студент (студентка) відтворює менше половини навчального матеріалу, за допомогою викладача виконує елементарні завдання, розрізняє елементи техніки виконання нормативних вимог і здатний виконати незначну їхню частину

II. Середній рівень	4	Студент (студентка) знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворювати його не в повному обсязі відповідно до тексту підручника або пояснення викладача
	5	Студент (студентка) розуміє основний навчальний матеріал, здатний дати визначення понять, але припускається помилок. За допомогою викладача може логічно відтворювати значну його частину
	6	Студент (студентка) виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, відповіді його правильні, він може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, за допомогою викладача може його аналізувати, порівнювати та робити висновки
III. Достатній рівень	7	Студент (студентка) виявляє знання і розуміння переважної більшості навчального матеріалу, здатний застосовувати його на рівні стандартних вимог, частково контролювати власні навчальні дії.
	8	Знання студента (студентка) достатньо повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, робити висновки. Самостійно застосовує теоретичні знання для виконання практичних завдань
	9	Студент (студентка) вільно володіє вивченим матеріалом, вміє узагальнювати інформацію, застосовує її на практиці.
IV. Високий рівень	10	Студент (студентка) володіє глибокими, міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Виявляє творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної пізнавальної діяльності, знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх при вирішенні поставлених завдань
	11	Студент (студентка) володіє узагальненими знаннями з предмета, вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує отримані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності
	12	Студент (студентка) має системні знання, виявляє здатність приймати творчі рішення, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання, рівень умінь і навичок дає змогу виконувати нормативи на бездоганному рівні

7. Навчально-методична карта дисципліни «Захист України»(юнаки) ,I курс , 1 семестр(лекції – 24 год., практичні заняття – 10 год.,)

Модуль	1.Національної безпеки України	2. Основи міжнародного гуманітарного права	3. Основи цивільного захисту			4. Основи медичних знань і домедична допомога				
ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	Система національної безпеки України. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України.	Основні положення і застосування міжнародного гуманітарного права.	. Нормативно-правова база цивільного захисту. Надзвичайні ситуації природного характеру.	Надзвичайні ситуації техногенного характеру, воєнного та соціальні.	Основні засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях	Основи рятувальних та інших невідкладних робіт	Базова підтримка життя	Надання домедичної допомоги при кровотечах	Тактична медицина	Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ			Надзвичайні ситуації техногенного і воєнного характеру.	Надзвичайні ситуації суспільного і соціально-політичного характеру	Основи рятувальних та інших	невідкладних робіт	. Базова підтримка життя	Надання домедичної допомоги при кровотечах	Домедична допомога на етапі під вогнем., техніка винесення пораненого. Проникаючі поранення грудей.	Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів

7. Навчально-методична карта дисципліни «Захист України»(юнаки), І курс , семестр 2 (лекції – 36 год., практичні заняття – 32 год., МК 3 год.)

№ П	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ	ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	Домедична допомога	ЗСУ	Статуси ЗСУ	Стройова підготовка	. Вогнева підготовка	Тактична підготовка		Прикладна ФП						
			Допомога при раптовій зупинці серця, загальні поняття про травму	Допомога при раптовій зупинці серця, загальні поняття про травму	Нормативно-правова база, військова присяга та символіка України, історія розвитку українського війська.	Військовослужбовці та відносини між ними	Стройові прийоми і рух без зброї. Стройові Відділення.	Стрільська зброя та поведження з нею	Загальні поняття балістики. Ведення вогню по нерухомих цілях та цілям, що з'являються	Ручні осколкові гранати та поведження з ними.	Основні риси загальновійськового бою. Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок, груп.	Дії солдата у складі бойових груп, механізованого відділення.	Основи військової топографії	Озброєння та бойова техніка військових частин	Подолання перешкод.	Основи самозахисту
Річна оцінка																

8. Рекомендовані джерела

Базова

1. Вогнева підготовка: Навч. посіб. (з метод. рек.) / Василенко В.В., Дзюба В.М., Окунський О.Ю., Пилипів Б.І.; за ред. Б.І. Пилипова. – Київ: ПОЛИВОДА, 2003.-272с.
2. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань.: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. / А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2018. – 192 с, :іл.
3. Гарасимів І.М. Захист Вітчизни: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту.// І.М. Гарасимів, К.О. Пашко, І.М., М.М. Фука, Ю.П. Щирба. - .- Тернопіль : Астон, 2018. – 256 с, :іл.
4. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Основи медичних знань. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука.- Тернопіль : Астон, 2019. – 240 с, :іл.
5. Гудим А.А. Захист Вітчизни. Рівень стандарту: підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ А.А. Гудима, К.О. Пашко, І.М. Гарасимів, М.М. Фука, Ю.П. Щирба.- Тернопіль : Астон, 2019. – 256с, :іл.
6. Гудима А.А., Герасимів І.М. Перша медична допомога: Посібник для вчителя. _ Тернопіль: Цент оперативної поліграфії, 2006. -74с.
7. Євтушенко О.С., Зінчик А.Г., Хаброван В.Т. Стройова підготовка: Навчально-методичний посібник. _ Київ:ВІКНУ, 2006.-46с.
8. Захист Вітчизни. Курс навчання,10 клас: Розробки уроків/ В.М. Лелека, Е.В. Винограденко.- Харків.: Вид-во «Ранок», 2011.-240с.
9. Касьянов М.А., Гуляєв В.П., Друзі О.М., Коструб В.О. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю: Навчальний посібник. – Луганськ : Вид-во Східно Укр.нац. ун-ту ім. В. Даля, 2006. – 186с.
10. Основи цивільного захисту / за ред.. Бикова О.В., Осипенко С.І. та ін. – Київ.: ПП ФОРЕСТА –А , 2008. -360с.
11. Програма «Захист України» / Наказ МОН України від 04.11.2020 № 1377
- 12.. Фука М.М. Основи медико-санітарної підготовки.- Тернопіль: Астон, 2006. -354с.
13. Яворницький Д. Історія Запорозьких козаків: У 3т. – Львів, 1990. – Т 1 – с.177.
14. Ященко М.Д., Жуковський С.Є., Чолпан О.Б. Порадник: Дії населення на випадок виникнення небезпечних побутових подій та нестандартних ситуацій. – Миколаїв, 2017.- 51с.

Інформаційні ресурси

1. mon.gov.ua